

Towarzystwo Opieki nad Majdankiem

Rodowód naszego stowarzyszenia sięga 1945 roku, kiedy to 12 listopada stały Komitet Opieki nad Majdankiem przekształcił się w Towarzystwo Opieki nad Majdankiem. Jak sama nazwa organizacji wskazuje, celem Towarzystwa jest szeroko pojęta opieka nad byłym hitlerowskim obozem koncentracyjnym na Majdanku, zachowanie i pielęgnowanie w społeczeństwie, przede wszystkim wśród młodzieży szkolnej, pamięci o walce o niepodległość Polski i martyrologii narodowej, szczególnie obozowej w latach II wojny światowej.

Towarzystwo realizuje swoje cele poprzez m.in.

- współdziałanie z władzami samorządowymi i państwowymi oraz Państwowym Muzeum na Majdanku w zabezpieczeniu urządzeń obozowych, stanowiących wartość historyczną i dokumentalną,
- wydawanie prac naukowych, popularnonaukowych oraz okolicznościowych publikacji specjalnych o tematyce martyrologicznej,
- organizowanie konferencji, sesji, sympozjów naukowych, wykładów, odczytów, prelekcji i pogadanek na tematy związane ze zbrodniczą działalnością okupanta hitlerowskiego w Polsce,
- organizowanie konkursów naukowych, literackich i artystycznych oraz wystaw, w tym również dla młodzieży szkolnej, na tematy związane z martyrologią narodu polskiego w okresie II wojny światowej i okupacji,
- organizowanie uczelnianych i szkolnych kół Towarzystwa oraz sekcji młodzieżowych,
- organizowanie w Lublinie uroczystości związanych z obchodami „Dni Pamięci Majdanka”.

Towarzystwo Opieki nad Majdankiem jest stowarzyszeniem obywatelskim, skupiającym ludzi dobrej woli, wrażliwych na losy narodu i państwa polskiego, pracujących honorowo przy realizacji zadań statutowych o których była mowa.

W 1980 roku, 20 lutego, powstało samodzielne Koło Towarzystwa Opieki nad Majdankiem w Białymstoku, które w 1989 roku przekształcone zostało w Oddział.

W działalności statutowej białostockiego Oddziału stowarzyszenia daje się zauważyć w ostatnich latach dwa nurty: martyrologiczny, oparty na założeniach statutowych oraz historyczno-patriotyczny, wynikający z doświadczeń narodowych, szczególnie walki o niepodległość Polski. Oba nurty są nierozłączne, choć jeden z nich może dominować. W takim kontekście przedstawiamy naszą działalność młodzieży szkolnej, szczególnie zaś członkom Sekcji Młodych (przybudówka białostockiego Oddziału). Zorganizowane zostały sekcje młodych przy: Oddziale, I LO im. Adama Mickiewicza i Zespole Szkół Gastronomicznych w Białymstoku.

W strukturze organizacyjnej Oddziału funkcjonują grupy członkowskie przy: I LO im. Adama Mickiewicza, VI LO im. Króla Zygmunta Augusta i Zespole Szkół Gastronomicznych w Białymstoku oraz w terenie: Łapach, Sokółce, Tykocinie i Hajnówce.

Nakładem białostockiego Oddziału Towarzystwa ukazały się następujące publikacje:

- „Golgota naszych czasów” – materiały z sesji popularnonaukowej pt. „Martyrologia obozowa ze szczególnym uwzględnieniem obozu zagłady na Majdanku”,
- „Walka i martyrologia narodowa w latach 1939-1945” – materiały z sesji pod tym samym tytułem,
- „W pamięci moich najbliższych” – wybrane prace z konkursu historyczno-literackiego pt. „Druga wojna światowa w pamięci moich najbliższych”.

W przygotowaniu do druku praca zbiorowa pt. „Drogi do niepodległej Polski”.

W marcu 1999 roku uruchomiliśmy serwis internetowy Oddziału. Celem serwisu jest popularyzacja działalności białostockiego Oddziału TOnM w naszym regionie oraz zachowanie i pielęgnowanie pamięci o walce i martyrologii narodowej, w tym obozowej w latach II wojny światowej. Dorośli i młodzież, jeśli mają dostęp do Internetu, mogą korzystać z naszego serwisu.

W latach 1999-2000 białostocki Oddział Towarzystwa przygotował i sfinansował dwie wystawy dokumentalne: „Majdanek – piekło na ziemi” (przygotowana w związku z uroczystościami „Dni Majdanka `99”) oraz „II wojna światowa” (przygotowana w związku z 55. rocznicą zakończenia działań wojennych w Europie), przeznaczone do prezentowania w szkołach. Obie ekspozycje cieszą się powodzeniem i uznaniem młodzieży i nauczycieli. Wszystkie wystawy dostępne są w Internecie na naszej stronie.

Białostocki Oddział Towarzystwa Opieki nad Majdankiem, Fundacja Pamięci Majdanka „Golgota” i Podlaskie Kuratorium Oświaty ogłosiły w grudniu 1999 r. konkurs historyczno-literacki dla uczniów szkół ponadpodstawowych na temat: „Łagry i obozy koncentracyjne – hańba XX wieku”. Rozstrzygnięcie konkursu i wręczenie nagród nastąpiło 30 listopada 2000 r. w sali kawiarni „Fama” w Białymstoku. Komisja Konkursowa przyznała pięć nagród i sześć wyróżnień.

Informujemy, że rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 1988 roku Towarzystwo uznane zostało za stowarzyszenie wyższej użyteczności (Dz.U. nr 4, poz. 29).

Z inicjatywy prezesa białostockiego Oddziału Towarzystwa ustanowiona została Fundacja Pamięci Majdanka „Golgota” w Białymstoku, która ściśle współpracuje z naszym stowarzyszeniem.

Kalendarium Oddziału

1980

- 20 lutego powstało samodzielne Koło Towarzystwa Opieki nad Majdankiem w Białymstoku

1987

- Sesja popularnonaukowa pt. "Martyrologia obozowa ze szczególnym uwzględnieniem obozu zagłady na Majdanku"
- Książka "Golgota naszych czasów"

1988

- Sesja popularnonaukowa w związku z 70. rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości

1989

- Białostockie Koło podniesione zostało do rangi Oddziału

1993

- Konkurs historyczno-literacki dla uczniów szkół ponadpodstawowych "Martyrologia narodu Polskiego, a rola młodzieży w zachowaniu i utrwalaniu pamięci narodowej"
- Sesja popularnonaukowa "Hołd i pamięć"

1995

- Wystawa "Białostocczan losy okupacyjne" zorganizowana we współpracy z Urzędem Wojewódzkim w Białymstoku i białostockim Muzeum Historycznym
- Konkurs historyczno-literacki dla uczniów szkół podstawowych "Druga wojna światowa w pamięci moich najbliższych"
- Sesja popularnonaukowa "Walka i martyrologia narodowa w latach 1939-1945"

1996

- Sesja popularnonaukowa "Majdanek - Gulgota naszych czasów"

1997

- Książka "Walka i martyrologia narodowa w latach 1939-1945". Materiały z sesji popularnonaukowej pod tym samym tytułem

1998

- Książka "W pamięci moich najbliższych", zawierająca nagrodzone prace uczestników konkursu
- Sesja naukowa "Drogi do niepodległej Polski"

1999

- Uruchomienie serwisu internetowego, którego celem jest dotarcie Towarzystwa do większego grona społeczeństwa
- Wystawa "Majdanek - piekło na ziemi"

2000

- Wystawa "II wojna światowa"
- Konkurs historyczno-literacki dla uczniów szkół ponadpodstawowych "Łagry i obozy koncentracyjne - hańba XX wieku"

Majdanek. Cmentarzysko Europy

„Niech to będzie memento dla wszystkich pokoleń,
że człowiek nie może stać się dla człowieka katem,
że musi pozostać dla człowieka bratem”

Jan Paweł II
Majdanek, 9 VI 1987 r.

W 1941 roku Heinrich Himmler, szef policji i SS III Rzeszy, polecił Odilo Globocnikowi zorganizować obóz koncentracyjny na terenie Lublina. Zlokalizowano go na południowo-wschodnich peryferiach miasta, w sąsiedztwie dzielnicy Majdan Tatarski i stąd nazwa *Majdanek*. W oficjalnej nomenklaturze obóz nosił nazwę *Konzentrationslager der Waffen SS Lublin* (w skrócie *KL Lublin*). Zgodnie z ostatecznym planem budowy, obszar obozu miał wynosić 516 ha i pomieścić jednorazowo 250 tysięcy więźniów. Zrealizowano piątą część tych zamierzeń. Obóz funkcjonował od października 1941 do lipca 1944 r.

Część więźniarską obozu podzielono na pięć części, zwanych polami, każde o powierzchni 6 ha (pole VI było w trakcie budowy). Wszystkie pola z osobna i cały obóz otoczone były dwoma rzędami drutu kolczastego pod napięciem. Na polu znajdowały się 24 drewniane, stajenne baraki dla więźniów, zaś pośrodku był plac apelowy z szubienicą. Wokół pól ustawiono wieże strażnicze, na których całą dobę wartę pełnili SS-mani, uzbrojeni w karabiny maszynowe. Poza obrębem pól wzniesiono baraki tzw. gospodarcze oraz urządzenia masowej zagłady, m.in. komory gazowe, krematorium.

Osadzeni w lubelskim obozie koncentracyjnym więźniowie na każdym kroku spotykali się z nieludzkimi warunkami oraz z bezpośrednim ludobójstwem. Do 1942 r. pola obozowe pozbawione były wody, a wybudowane w połowie roku dwie studnie nie zaspokajały narastających potrzeb, a znajdująca się w nich woda była niezdatna do picia. Baraki nie zabezpieczały w pełni przed działaniem warunków atmosferycznych, natomiast braki wody, ogrzewania i urządzeń sanitarnych powodowały epidemie chorób (tyfus brzuszny i płamisty, biegunka, czerwotka i inne). Baraki skanalizowano dopiero jesienią 1943 r. Z raportu wynika, że w 1942 r. notowano na Majdanku najwyższy wskaźnik śmiertelności w stosunku do 15 obozów koncentracyjnych.

Wyżywienie więźniów ograniczono do minimum. Na śniadanie otrzymywali pół litra niesłodzonego wywaru z ziół, na obiad około 3/4 litra zupy z brukwi, a na kolację 1/2 litra wywaru i 2-3 ziemniaki w łupinach. W czasie kolacji otrzymywali 12 dag chleba, raz na dobę. W 1943 r. nieznacznie powiększono racje żywnościowe. W sumie pożywienie to dostarczało organizmowi więźnia niespełna 1000 kalorii i stąd m.in. znaczny odsetek ludzi umierało z głodu.

Codziennie rano, w południe i wieczorem, niezależnie od dnia tygodnia i warunków atmosferycznych odbywały się apele. Były one sprawdzianem stanu więźniów na określoną porę dnia, a nawet godzinę. Na apelu trzymano więźniów tak długo, aż SS-mani uzgodnią między sobą stany osobowe. Apele po prostu dobijały więźniów i w tym celu były one przez władze obozowe pomyślane i praktykowane.

Przez kolczaste bramy hitlerowskiego obozu koncentracyjnego na Majdanku przeszło 500 tysięcy więźniów z których 360 000 hitlerowcy zamordowali w „lubelskiej fabryce śmierci”. W tym piekle na ziemi znaleźli się więźniowie z 29 państw świata. Byli wśród nich ludzie różnych grup społecznych i zawodowych, różnego wieku, płci, wyznań i poglądów politycznych. Najliczniejszą grupę stanowili Polacy (40%), niemal wyłącznie więźniowie polityczni. Następną co do liczebności grupę stanowili Żydzi (30%), a po nich Rosjanie, Białorusini, Ukraińcy. Więźniowie małoletni stanowili 6,2% ogółu więźniów. Do najczęściej stosowanych tortur należały m.in.: rozstrzeliwanie, uśmiercanie gazem, znęcanie, katowanie, głodzenie, wycieńczenie, powieszenie, utopienie, nadludzka praca i choroby. Ciała pomordowanych palono w krematoriach lub na stosach. Popiół i zmielone kości ofiar Majdanka stosowano do użytkowania ziemi lubelskiej.

Zachowajmy po wsze czasy pamięć o Golgocie naszych czasów, a zwiedzając tereny byłego hitlerowskiego obozu na Majdanku, poza hołdem składanym Jego Ofiarom, posłuchajmy przez chwilę głosu ziemi, tej ziemi!

mgr Stanisław Zybala
prezes Zarządu Oddziału TOnM w Białymstoku

Towarzystwo Opieki nad Majdankiem
Zarząd Oddziału w Białymstoku

I n f o r m a t o r

**Towarzystwo Opieki nad Majdankiem
Zarząd Oddziału**

15-440 Białystok, ul. Malmeda 8, pok. 33

Konto: PKO Bank Polski SA - I Oddział Białystok
nr 10201316-38915-270-1

Internet: <http://tonmbia.republika.pl/>
e-mail: tonmbia@poczta.onet.pl

B i a ł y s t o k - l u t y - 2 0 0 1